

AMERIŠKA AGRESIJA V VIETNAMU PO KONCU II. SVETOVNE VOJNE

Poročilo Gabriela Kolka, profesorja zgodovine na univerzi v Pennsylvaniji, strokovnjaka za zunanjo politiko ZDA.

Med zadnjo vojno so ZDA zavzele prožno in pragmatično stališče glede nacionalnih osvobodilnih gibanj v kolonijah. Hkrati so upoštevale navzočnost Francije in Anglije na teh ozemljih in naravo te navzočnosti ter seveda koncesije, na katere bi ti dve sili pristali v zameno za ameriško pomoč; tudi so upoštevale politično obarvanost različnih nacionalističnih gibanj. V začetku leta 1942 je vlada ZDA ponudila vladi Vichyja, da bi po končani vojni podpirala zadeve Francije, seveda v zameno za takojšnje sodelovanje v severni Afriki. Proti koncu vojne se je le-ta le malo zanimala za jugovzhodno Azijo, kot to potrjujejo besede bivšega državnega sekretarja Cordella Hulla: »V nobenem trenutku nismo pritiskali na Veliko Britanijo, Francijo ali Nizozemsko, da bi jih pripeljali, naj bi takoj odobrile avtonomije svojim kolonijam.«

Proti koncu vojne, avgusta 1945, se je de Gaulle napotil v Washington in se 24. avgusta pogovarjal s Trumanom o Indokini. ZDA, mu je rekel njegov sogovornik, se strinjajo z vrnitvijo Indokine Franciji. Ta odločitev je spremenila tok svetovne zgodovine za naslednjih deset let.

Sele dokončna zmaga komunistov na Kitajskem je pripeljala ZDA, da so začele gledati položaj v Vietnamu v drugačni luči. Julija 1949. leta je State Department skrivoma reviziral ameriško politiko v Aziji, upoštevajoč poraz Kuomintanga. Ambasador Philip Jessup je bil imenovan na čelo posebne komisije, katere naloga je bila: »Izhajajte iz osrednje ideje, da je namen naše politike zabraniti vsakršno novo razširitev ali dominacijo komunizma na azijskem kontinentu, posebno še v jugovzhodni Aziji ... opustiti ne smemo ničesar, kar bi nas oviralo, da ne bi popolnoma zavrli razširitve totalitarističnega komunizma v Aziji«.

Po ugotovitvah komisije ni imela Francija v Vietnamu nič boljših možnosti, kot Čangkajšek dve leti pred tem. Čete Vietminha so imele orožje, ki so ga odvzele Francozom, in bilo je malo verjetno, da bi zaradi pomanjkanja orožja odstopile od ofenziv. Prihodnost je bila mračna.

Vietnamsko vprašanje je proti koncu 1949 leta rodilo dve povezani stališči: najprej je bilo hotenje ustaviti kakršnokoli razširitev revolucije v Aziji že na mejah Kitajske, in je bil za to določen Vietnam, in seveda zmaga francoskih čet, ki so bile že precej izčrpane zaradi malih kolonialnih vojn in s tem okrepitev položaja v Evropi, glavnem prizorišču hladne vojne. »Ugotavljam, da je vsa elita francoskih čet v Indokini,« je izjavil general Marshall Jessupovi komisiji, »ne pa v Evropi. Zato torej so naše pozicije tako šibke.« Od takrat je bila ameriška intervencija s silo v Vietnamu neizogibna.

1950—1955: Amerika se začanja angažirati v Vietnamu

Po letu 1950 je postal Vietnam za Ameriko problem, ki se je porajal v vsakem trenutku.

Trumanova administracija je imela uradno položaj v Vietnamu za zadeve Francije. Vendar je Charles Bohlen iz State Departmenta aprila 1950 izjavil,

seveda pod pečatom tajnosti: »Kar zadeva Indokino, smo mnenja: če se sedanja borba nadaljuje dve ali tri leta, ne moremo na noben način računati na zadovoljiv razvoj francoskih napadov. Nasprotno pa, če pomoremo Franciji izvreči se iz te stiske, nam bo lahko mnogo koristila v zahodni Evropi...«.

Francija je februarja 1950 zaprosila ZDA za ekonomsko in vojaško pomoč: to bi bila seveda uporabila po svoji volji, ne da bi jo bila zaradi tega Amerika izganjala iz tega področja. To vprašanje je sprožilo vroče diskusije v francoski vladi, kajti predvsem vojaški poveljniki so bili nezaupljivi do ameriških namenov. Vendar je bila Francija zaradi takratnega položaja primorana sprejeti pomoč, pa kakršnakoli je bila cena zanjo. ZDA so privolile neposredno pomoč Kambodži, Laosu in Vietnamu ter obenem poslale tja svojo ekonomsko komisijo. Izbruh vojne v Koreji je še bolj zbudil njihovo zanimanje za Vietnam.

Po nekaterih ameriških podatkih se je pomoč, namenjena francoskim operacijam v Indokini, povišala pred podpisom ženevskega sporazuma na 1450 milijonov dolarjev. Ta številka potrjuje Trumanovo trditev, da je Amerika pokrila polovico stroškov vojne, ki so se še povečali do leta 1954.

Amerika je zaradi svoje koncepcije globalne in nelokalizirane strategije v Vietnamu, seveda v svojem lastnem interesu, dajala vsakršno finančno pomoč in s tem ustvarjala položaj, da je bila usoda vojne vedno manj odvisna od francoske volje.

Ta konflikt se je vedno bolj internacionaliziral in od 1952 so Američani začeli sprejemati vedno večjo odgovornost.

Vendar so naleteli na vedno večje težave; to priča nota State Departmenta predsedniku Eisenhowerju, ko pravi, da »se velik del prebivalstva odločno upira podpirati stvar vojne in je v tem eden izmed glavnih negativnih dejavnikov te situacije«. In Eisenhower dodaja v svojih spominih: »Skoraj nemogoče je bilo prepričati vietnamskega kmeta, da se Francija, ki ga je tlačila vseh osemdeset let, sedaj bori za njegovo svobodo, medtem ko se je Vietminh, ki je obkrožen z ljudmi istega rodu kot on, odločil za zastavo suženjstva.«

Amerika je še 1953, ko sta se sestala Bidault in Dulles, obljubila Franciji vso pomoč, samo da ne bi le-ta pristala na pogajanja, ki bi pomenila konec vojne. Francija je takrat dobila 385 milijonov dolarjev, namenjenih za uresničitev načrta Navarre, da bi do konca leta 1953 strla odpor Vietminha.

Vendar je bilo vedno bolj jasno, da v Vietnamu ne bodo mogli priti do konca »z vojaško rešitvijo problema«. Bilo je mogoče uničiti deželo, ne pa je ponovno osvojiti.

1954: Konferenca v Ženevi

Februarja 1954 je Eden dejal: »State Department je obvestil našega ambasadorja, da ameriška vlada želi od Francije le to, naj bi si čimbolj utrdila svoje pozicije, takó da bi tekla pogajanja v čimbolj ugodnih okoliščinah.« Eden je bil prepričan, da bi ta pogajanja privedla Vietminha do vstopa v vietnamsko vlado ali pa do razdelitve dežele, ko bi bila ena cona pod neposredno vlado Vietminha. Aprila je podsekretar State Departmenta Bedell Smith izjavil, »da so ZDA skrbno preštudirale vprašanje razdelitve, vendar so mnenja, da gre le za začasni ukrep, ki bi pripeljal do uveljavitve komunistične dominacije v jugo-

vzhodni Aziji». Dulles je tudi izjavil, da so prišle ZDA v Ženevo zato, da bi z »debatami o Indokini prikazale Kitajski, kako je njihov načrt za osvojitve jugovzhodne Azije nevaren in ga morajo opustiti«. 16. aprila pa je Nixon na tiskovni konferenci izjavil: »Ženeva naj bi bila instrument za akcijo, ne pa forum, kjer bi razpravljali o kakšnem splošnem določilu. ZDA se bodo v Ženevi jasno izrazile za skupno akcijo svobodnega sveta. Če bi se ta akcija vsem ne zdelala mogoča, bomo sami poskrbeli za rešitev problema in se potrudili, da bodo tudi drugi sprejeli našo rešitev... Naš narod je edini, katerega politika uživa zadostno podporo v deželi sami, da lahko z njeno pomočjo zavzame stališče, ki bo rešilo Azijo...«

7. maja, na večer pred ženevsko konferenco, ki bi se morala ukvarjati z vprašanji Vietnama, Laosa in Kambodže, je Diem Bien Fu padel v roke vietnamskih sil. Washington je videl v tem največji polom tako na psihološkem kot na vojaškem področju. Od takrat dalje je Vietminh nadzoroval vso deželo severno od 17. vzporednika razen mest Delte, polovico ozemlja med 16. in 17. vzporednikom, celotno ozemlje med 14. in 16. vzporednikom in velike predele na jugu. Skratka, Vietnamci so pridobili spet tri četrtine svojega ozemlja in popoln poraz Francozov bo osvobodil še ostalo.

Istega dne je Dulles po radiu imenoval Ho Ši Minha »komunista moskovske šole«, ki hoče »odvzeti Japonski njeno obširno zunanje tržišče ter vire primarnih snovi in živil«. Tako je zaznamoval Hoja v očeh ameriškega javnega mnenja, ki je bilo že tako uravnano po propagandi hladne vojne.

Ameriško stališče je bilo zavreči kakršnakoli pogajanja v korist globalne strategije, ki naj bi napravila iz Vietnama prostor za večkratne oborožene intervencije.

»Takšno stališče«, je podčrtal New York Times, »bo privedlo do ponovnega diplomatskega izoliranja ZDA v vprašanjih jugovzhodne Azije... Čeprav so ZDA nasprotne pogajanjem, je očitno, da jih ne morejo preprečiti.«

Vendar Američani niso bili edini, ki so zavračali dokončno razdelitev. Prav tako so jo zavračali tudi Vietnamci.

Medtem ko je bil Mendès-France pripravljen določiti, datum volitev, je ves svet videl v tej gesti, da priznava neodvisnost Vietnama. Tudi Eden je uspel prepričati Američane, da je najboljša rešitev razdvojiti Vietnam, če ni mogoča koncentrirana intervencija zahodnih sil.

Znano je, da so ženevski sporazumi priznali le obstoj enotnega Vietnama, ne pa dveh izrazov, kot sta Severni in Južni. Nadalje pravijo, »naj bi bile splošne volitve julija 1956 pod kontrolo mednarodne komisije z namenom, da se uresniči politična enotnost dežele in naj se od 20. julija 1955 začnejo posvetovanja o tem predmetu med kompetentnima delegacijama predstavnikov obeh con.«

Eisenhower je v svojih spominih zapisal: »Strinjali smo se v mnenju, da bi bil na volitvah prej izvoljen za predsednika Ho Ši Minh kot Bao Dai, šef države.«

Zaradi tega so Američani 21. julija odklonili, da bi glasovali za resolucijo konference. Eisenhower je ob koncu konference izjavil: »ZDA se niso udeležile te konference in niso vezane z njenimi odločitvami. Kljub temu upam, da bodo pripeljale do miru, ki bo v skladu s pravicami in željami zainteresiranih

dežel. Ne strinjamo se z nekaterimi aspekti teh sporazumov, vendar je vse odvisno od tega, kako jih bodo izvajali. Ne bomo se zatekali k sili, da bi ovrgli te sporazume. Vendar opozarjamo, da bi vsako ponovno začenjanje komunistične agresije pomenilo za nas najbolj resno grožnjo.

»Pogodba o neodvisnosti«, ki jo je Francija podpisala z režimom Bao Daia 4. junija, je naznačevala, da mora le-ta prevzeti nase vse pravice in odgovornosti bivše kolonialne sile v Vietnamu.

Odmevi ženevske konference: ZDA utrjujejo svoje pozicije (1955—1959)

Amerika na noben način ni nameravala spoštovati sporazumov. Tako priča Wall Street Journal z dne 25. julija: »ZDA niso navdušene, da bi doživele združitve Vietnama po volitvah. Preveč se boje zmage kumunističnega voditelja Ho Ši Minha. Prav zato bi Dulles hotel spremeniti v 'izložbo' polovico južnega dela.«

Prva manifestacija take politike se je kazala v povečanju učinkovitosti diemistične policije s pomočjo misije, ki jo je poslala univerza države Michigan. Subvencioniral pa C. I. A. Diem je potreboval pomoč za utrditev svoje oblasti in odstranitev politične opozicije. Bolj natančno lahko spoznamo obseg ameriške podpore diemističnemu režimu, če ugotovimo, da so ZDA od 1955 pa do 1959 temu režimu podelile pomoč v znesku 3 milijard dolarjev, od tega se je 1710 milijonov dolarjev nanašalo na vojaško pomoč.

Ceprav je bilo malo upanja, da bi bile volitve, se je vendar Demokratična republika Vietnam z vsemi močmi in z velikimi simpatijami, ki jih je uživala v prebivalstvu, skušala prilagoditi volilnim ukrepom v skladu z ženevskim sporazumom. Z noto z dne 1. januarja 1955 je spomnila Francijo na njene dolžnosti. Februarja istega leta je Hanoi predlagal vzpostavitev normalnih odnosov med conama zaradi organizacije volitev. V aprilu je Fam Van Dong sporazumno z Nehrujem podpisal deklaracijo, ki v istem smislu zahteva takojšnjih ukrepov. Vendar Diem v tem času ne misli drugega kot to, kako bi se znebil opozicije, pa naj bi bila kakorkoli politično obarvana. R. D. V. je ostala brez odgovora na svojo noto z dne 6. junija; pripravljena je bila na volitve in ponovno uradno izjavila, da nasprotuje razdelitvi dežele in želi poprejšnja volilna posvetovanja, kot je bilo predvideno.

Konec meseca aprila objavi Diem svojo namero, da organizira »referendum« na Jugu, misleč na sklicanje narodne skupščine. 16. julija pa odločno preloži nacionalne volitve v skladu z ženevskim sporazumom do takrat, »ko bo dokazano, da oni (voditelji R.D.V.) bolj cenijo interese nacionalne skupnosti kot pa interese komunizma«. Kmalu zatem podkrepí njegove besede tudi Dulles: »Mi se popolnoma strinjamo: še vedno ni primernih okoliščin, da bi lahko potekale svobodne volitve.«

Kljub močni opoziciji ZDA ter Diemovega režima je R. D. V. še vedno zahtevala posvetovanje z namenom, da bi organizirali volitve. O tem pričajo tudi note, poslane junija in julija 1957, marca in decembra 1958 ter julija 1959 in julija 1960 Diemovi vladi. Predlagajo posvetovanja in zmanjšanje oborožitve, vzpostavitev medconske trgovine ter številne druge ukrepe, ki naj bi pripo-

mogli odstraniti umetno razmejitev Vietnama. Teh zahtev ni mogel sprejeti niti Diem niti njegovi zaščitniki, kajti to je pomenilo konec njihove vladavine.

»Eliminirati komunizem« je bilo načelo, ki so ga ZDA vsilile Diemu in ta se ga je z veliko gorečnostjo oprijel: preganjanje starih simpatizerjev Vietminha, članov nekaterih verskih ter nešteto drugih političnih skupin. Konec 1958. leta je bilo po uradnih podatkih v Južnem Vietnamu okoli 40.000 političnih zapornikov, tri leta kasneje pa se je to število še početvoriло. Po nekaterih podatkih je bilo izvršenih okoli 16.000 smrtnih obsodb zaradi političnih prestopkov, verjetno pa jih je bilo še dosti več.

»Za fasado portretov, zastav in napisov se skriva mračen svet odločb, koncentracijskih taborišč, tajne policije,« je zapisal Life maja 1957. Tudi poročila Mednarodne komisije za kontrolo stanja v Vietnamu govore o množičnih nasiljih v coni Jugu, medtem ko je v Severni coni utrpela utesnitev svojih svoboščin le katoliška manjšina, to pa je okoli desetina prebivalstva.

1959—1960: Ponoven začetek odporniškega gibanja

Odpor proti silam Diema se je spontano porodil v vrstah kmečkega prebivalstva, medtem ko je naraščalo število pregnancev vseh vrst, od budistov do vietminhovih privrženecv, ki so prišli iskat zavetja v vasi. Kot vsako gverilsko gibanje je tudi vietnamsko odporniško gibanje slonelo na kmečkem prebivalstvu.

To komunikativno gibanje se ni začelo na Severu, ampak je imelo svoj center v Saigonu. Stari člani Vietminha so se pridružili odporniškim skupinam, ki so spontano vznikle po vaseh že veliko prej, preden jim je R.D.V. prožila kakršnokoli pomoč. To dokazujejo dejstva in dokumenti, ki jih je objavila tudi ameriška poročevalna služba. Pravi spopadi pa se začno šele leta 1960 in se kasneje razširijo na ves Južni Vietnam.

V letih 1960 in 1961 podelijo ZDA Južnemu Vietnamu 599 milijonov dolarjev vojaške pomoči. Po uradnem poročilu je bilo konec leta 1960 na ozemlju Južnega Vietnama 773 ameriških vojakov, pet let kasneje pa so tam zgradili najmanj 14 velikih letalskih baz s 116.000 ameriški vojniki vseh činov in rodov, katerih število pa se je najmanj podvojilo v naslednjem letu. Obseg finančne pomoči vojaškim dejavnostim v naslednjih letih je bil od 1963. leta dalje taje, vendar je nedvoumno, da se ni zmanjšal.

V 1960 letu je bilo že vsem jasno, da se Diem ne bo več dolgo obdržal, kar je potrdilo tudi dejstvo, da so se 11. novembra uprle proti njemu njegove padalske čete.

Maja 1961. leta, ko je podpredsednik Johnson odšel v Saigon v »ofenzivi smeha«, sta Kennedy in Dean Rusk obtožila R. D. V. odgovornosti, da so se krepile gverilske operacije na Jugu. To dozdevno dokazovanje pa je bilo le roganje novim predlogom, ki jih je postavil Fam Van Dong in s katerimi je predlagal pregovore na bazi medsebojnih koncesij, ki bi privedle do združitve dežele brez »vojne in sile«.

Ameriška vlada še vedno ni hotela priznati, da je resničen problem v Južnem Vietnamu odpor vsega prebivalstva, ki se je uprlo korumpiranemu

režimu opozicije, medtem ko se je ta obdržal le s pomočjo topov in ameriških dolarjev. Zato je bilo tudi potrebno ustvariti mit o intervenciji R. D. V. Zaradi neprenehnega kršenja ženevskih sporazumov se je komisija za kontrolo stanja v Vietnamu hotela raziti. Celo Dean Rusk je moral 17. novembra 1961 priznati, »da komisija ni dobila v določenih primerih pomoči in sodelovanja«. In prav v tem času je ameriška vlada nenadoma spremenila svoj odnos do sporazumov. Ko jih je nehala zaničevati in prekrševati, je začela vztrajati, da ti sporazumi vežejo tudi nasprotno stran, samo po sebi pa je bilo razumljivo, da so jih priznale tudi ZDA.

Toda kako združiti navidezno spoštovanje sporazumov in kopičenje orožja ter povečevanje vojaške pomoči? Zelo preprosto: Washington od tega trenutka dalje ni nehal zatrjevati — in tukaj povzemamo besede Deana Ruska — da »vprašanje se ne glasi, če sporazumi vsebujejo naš program vojaške pomoči Južnemu Vietnamu. Predvsem gre za specifično, vztrajno in masovno kršitev miru, ki jo povzroča Severni Vietnam... Osnovno vprašanje je pravzaprav: kakšen je odnos Severa proti sporazumom?«

V oporo svoji tezi je Washington decembra 1961 leta izdal Belo knjigo, natrpano z informacijami, ki so podobne predhodnji in vsestransko prekipujejo upravičenosti ameriške »Machtpolitik, kjer cilj opravičuje sredstvo. Kljub vsemu pa Bela knjiga priznava, da je orožje Vietkonga večini francoske ali ameriške izdelave ali pa celo obrtniško narejeno na mestu samem.

Vemo, kaj se je dogajalo 1962. leta, ko so ZDA dale v pogon plan Staley, operacijo »vzhajajoče sonce«, ki je zahteval bombardiranje vasi in regrupacijo prebivalstva. Uradna poročila so zatrjevala, da je bilo okoli 27. februarja, ko je demistična aviacija bombardirala predsedniško palačo v Saigonu, v Južnem Vietnamu okoli 685 ameriških vojakov. Vendar so posebni poročevalci raznih agencij pošiljali popolnoma nasprotna poročila, tako da je trajalo precej časa, preden je Washingtonu uspelo desintoksirati ameriško javnost.

Tako je Kennedy izjavil v senatu 9. septembra, ko so se že zaslišali sovražni glasovi in mnjenja, nasprotni tedanji ameriški politiki: »Skrbi me, da imajo Američani tok dogodkov v jugovzhodni Aziji za neprijeten, prav tako kot jim ni simpatična vlada Diema in bodo v trenutku neučakanosti dejali, da je čas vse prepustiti.« Nekaj dni za tem pa je dejal: »Mi smo za vse tisto, kar nam nudi pomoč za zmago v tej vojni in proti vsemu, kar zavira naše vojaške napore.«

Dne 30. januarja 1964 leta postavi novi državni udar na oblast generala Khanhha. Vendar s tem težave ZDA še vedno niso urejene. Sajgonski generali se nikakor ne morejo sporazumeti med sabo niti ne morejo pripomoči ameriški vladi do končne zmage.

V tem obdobju nastane tako imenovana vojna kriza, ko posebni dopisnik Times Halberstam objavi znamenito depešo: »Možno je predvideti, da se bo situacija še poslabšala, posebno če vlada ne uspe vzeti pobudo iz rok partizanov. Če ji to ne bo uspelo, ostaneta samo še dve možnosti: Prva je nevtralizacija, druga bi pomenila povečano pošiljko ameriških čet, ki bi povzročile šok in takó podprle vlado Južnega Vietnama.«

Kmalu je postala struja, ki je podpirala nevtralistično rešitev tako močna, da je moral Washington v začetku leta 1964 napeti vse sile, da bi se rešil

vojaškega in diplomatskega propada. Ob novem letu je Johnson poslal Minhovi vladi sporočilo, v katerem pravi: »ZDA delijo gledišča vaše vlade, po katerih je nevtralizacija Južnega Vietnama nespremenljiva... kajti pomenila bi le drugo ime za komunistično prevlado. Mir bo zavladal v vaši deželi šele takrat, ko bodo voditelji Hanoja popolnoma prenehali s svojimi terorističnimi akcijami.« Z drugimi besedami je bil mir za Američane nesprejemljiv brez totalne zmage.

Dne 4. avgusta je Johnson sporočil, da so Severnovietnamci brez vzroka napadli rušilec Maddox, ki je plul po tonkinškem zalivu in to v nevtralnih vodah. Ta incident je dal povod, da je Johnson ukazal obstreljevati pomorske baze Severnega Vietnama, predložil pa je tudi kongresu resolucijo o avtorizaciji za ustrezne ukrepe, da bi se zavarovale naše oborožene sile. Vse to je bilo storjeno s solzami v očeh in je doseglo čudovit uspeh. Danes samo še tisti, ki hočejo žrtvovati zgodovinsko resnico političnemu naključju, sprejemajo za točno to uradno verzijo o incidentu v zalivu Tonkin. Kajti malo pozneje so ugotovili, da ameriške ladje niso bile 60 milj stran od vietnamske obale, temveč na razdalji okrog 3 do 11 milj, to pa pomeni, da so bile še vedno v teritorialnih vodah, ki segajo 20 milj od obale Vietnama.

Z druge strani pa, če je verjeti depeši New York Timesa, Južnovietnamci niso bili mnenja Američanov, ki so imeli Vietnam za »predigro hladne vojne«. Ko je isti časopis podajal poročilo o položaju v Južnem Vietnamu, je zapisal: »Dobro leto po vladi Diema... in tri leta po začetku intenzifikacije ameriške »angažiranosti« je slabost vlade... pripeljala deželo na rob propada... vedno več je tistih odgovornih v vladah Amerike in Južnega Vietnama, ki sanjajo o razširitvi konflikta prek mej Južnega Vietnama.« Med obdobjem, v katerega sodi konflikt v Tonkinškem zalivu in predsedniške volitve leta 1964, se je Johnson varoval vsake nove pobude. Vendar so se že decembra sestali ambasador Maxwell Taylor, Rusk, McNamara in nekaj drugih z vlado, »ki je bila regularno konstituirana pod predsedstvom prvega ministra Huonga«, da so se dogovorili o sistematičnem bombardiranju R. D. V. ter o pošiljanju sabotažnih misij v Severni Vietnam.

Bombardiranje Demokratične republike Vietnam

Januarja 1965 je tretjina mladih rekrutirancev v južnovietnamsko vojsko dezertiralo že po prvih šestih tednih, med preostalimi pa jih je bilo še enkrat toliko takih, ki bi v primeru spopada prešli skrivoma na stran F. N. L. V istem času je bilo več državnih udarov, prav tako pa so bili številni tudi spopadi na saigonskih ulicah. Ambasador Taylor je izgubil vse zaupanje Washingtona. Da ZDA ne bi izgubile vojno, se niso mogle zadovoljiti le z oskrbovanjem orožja, denarja in s 23.000 vojaki v zameno, temveč so se morale še bolj angažirati.

V tem času je začela kampanjo za mirovna pogajanja tudi SZ. V začetku meseca februarja je prispel v Hanoi Kosigin in med njegovim bivanjem je ameriško letalstvo bombardiralo R. D. V. kot znak represalij za napad F. N. L.

Prav tako je tudi de Gaulle razmišljal o ponovni ženevski konferenci. Vendar so bili brezuspešni vsi napor Kosigina, de Gaulla in U Tanta, da bi

pripeljali ZDA pred zeleno mizo. Washington je odgovoril na pritisk javnosti tako, da je poslal nove čete v Vietnam in s tem jasno pokazal svojo namero nadaljevati vojno, pa čeprav brez zaveznikov.

Dne 26. februarja, preden je State Department izdal novo Belo knjigo, je Rusk sporočil, da se ne bi odrekli pogajanjem, če bi sprejeli naslednje pogoje: da bi R. D. V. končala vojno v Južnem delu Vietnama, za katero je popolnoma odgovorna. Seveda ni bilo nobenega upanja, da bi se pogajali v posebnih pogojih.

Kljub rastoči opoziciji, ki je prihajala z vseh strani v korist pogajanj, so ZDA začele uresničevati nov načrt, imenovan »plan McNamara-Bundy«, katerega cilj je bil, doseči »časten mir« s pojačanjem vojaških operacij. Glasovi so se širili, da so tokrat poslali v Vietnam 350.000 vojakov — številka, ki je danes že veliko večja — ki pa ji takrat niso mogli verjeti.

V svojem slovitim govoru 7. aprila 1965 na univerzi John Hopkins je predsednik Johnson brez ovinkov izjavil: »Ne bomo zapustili Vietnama, ne da bi poprej postavili določene pogoje, in nikakor ne pod pokrivalom sporazuma, ki ne bi ničesar pomenil.«

Vse, kar se je dogajalo od leta 1964, je težilo k eni sami nameri: ZDA bodo sprejele pogajanja z enim samim pogojem: če bodo imele možnost uresničiti svoj splošni namen v Vietnamu in v vsej jugovzhodni Aziji. Praksa kaže: kadarkoli odgovorni v ameriški vladi govore o »miru« ali »pogajanjih«, so ti govori preludij k novim, še hujšim eskalacijam.

V očeh ameriške vlade ne gre za mir v Vietnamu, temveč za popolno zmago, in to v okvirih svetovne imperialistične strategije, ki je našla svojo preizkusno točko v Vietnamu, vendar jo prav tako lahko najde tudi v kakšni drugi deželi ob drugem času.

Prevedla in priredila Pavla Zupanc